

переоснащення аеропортів та попередження екологічних та природних катастроф. Меншу частку коштів такі країни спрямовують на розробку інновацій та розвитку людського потенціалу.

Висновки з проведеного дослідження. Спільним явищем для країн є те, що при розподілі видатків враховується історичні, культурні, регіональні, соціальні та економічні особливості регіонів. Робиться ставка на пріоритетних напрямках бюджетної політики, ефекти від якої можна отримати не лише у сфері спрямування видатків, а й поліпшити соціальні та екологічні параметри розвитку.

Вважаємо, що в сучасних умовах необхідність переосмислення пріоритетних напрямів бюджетної політики та підвищення її ефективності набуває особливої вагомості. Перегляд пріоритетних галузей національної економіки дозволить збалансувати капітальні видатки та цілі бюджетної політики на підтримку конкурентоспроможних галузей, що забезпечить технологічний розвиток та підтримку базових галузей: АПК, військово-промисловий комплекс та оборона, транспортна інфраструктура та інноваційний розвиток. Досвід країн Європи щодо державної науково-технологічної й інноваційної політики доцільно використати для забезпечення готовності України до конкурентних умов у глобальному просторі.

Список використаних джерел

1. European Commission. Financial Programming and Budget // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/index_en.cfm
2. European Commission. Financial Programming and Budget. EU Budget in Bulgaria // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/BG/index_en.cfm
3. European Commission. Financial Programming and Budget. EU Budget in Latvia // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/LV/index_en.cfm#projects
4. European Commission. Financial Programming and Budget. EU Budget in Lithuania // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/LT/index_en.cfm#projects
5. European Commission. Financial Programming and Budget. EU Budget in Poland // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/PL/index_en.cfm#projects
6. European Commission. Financial Programming and Budget. EU Budget in Romania // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/RO/index_en.cfm#projects

References

1. European Commission. Financial Programming and Budget // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/index_en.cfm
2. European Commission. Financial Programming and Budget. EU Budget in Bulgaria // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/BG/index_en.cfm
3. European Commission. Financial Programming and Budget. EU Budget in Latvia // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/LV/index_en.cfm#projects
4. European Commission. Financial Programming and Budget. EU Budget in Lithuania // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/LT/index_en.cfm#projects
5. European Commission. Financial Programming and Budget. EU Budget in Poland // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/PL/index_en.cfm#projects
6. European Commission. Financial Programming and Budget. EU Budget in Romania // http://ec.europa.eu/budget/mycountry/RO/index_en.cfm#projects

ДАНИ ПРО АВТОРА

Козарезенко Людмила Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри політичної економії ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди» вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08400, Україна

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Козарезенко Людмила Владимировна, кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры политической экономии ГБУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды» ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, 08400, Украина

DATA ABOUT THE AUTHOR

Kozarezenko Ljudmila Vladimirovna, PhD, associate professor, assistant professor of political economy department SHEE "Pereyaslav-Khmelnytsky SPU named Gregory Skovorody" Str. Sukhomlinsky 30, Pereyaslav-Khmelnytsky, 08400, Ukraine

УДК 336.13

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ МІСЬКОГО БЮДЖЕТУ

Маркуц Ю.І.

Предметом дослідження є особливості функціонування фінансового механізму формування бюджету міста, його економічні та організаційні основи.

Метою статті виступає обґрунтування необхідності створення ефективного механізму формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин, розробка його основних положень, методів та інструментів реалізації.

Методологією проведення дослідження виступають праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених з питань місцевих бюджетів. В якості методів дослідження застосовано системний і структурний підходи, методи аналізу та синтезу, порівняння та наукового абстрагування.

Результатами роботи є виявлення особливостей та систематизування основних організаційних засад фінансового механізму формування бюджету міста, обґрунтування тези, що економічною основою формування бюджетної системи є валовий внутрішній продукт. В статті представлені основні показники виконання місцевих бюджетів України за 2011 – 2013 роки, виявлена частка доходів і видатків місцевих бюджетів в зведеному бюджеті України, та їх питома вага, розподілена через ВВП. Автором розроблений ефективний механізм формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин, основними блоками якого є: мета; принципи, на яких він ґрунтується; методи та інструменти,

за допомогою яких здійснюється досягнення поставленої мети; безпосередньо зміст ефективного механізму формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин; а також критерії оцінки ефективності.

Висновки. Критерії оцінки ефективності механізму - це сукупність ознак, на підставі яких оцінюється ефективність системи управління в цілому. Реалізація представленого ефективного механізму формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин дозволяє виділити наступні критерії оцінки ефективності механізму: зниження рівня централізації бюджетних коштів; ріст відтворення ВВП на території; збалансованість бюджетної системи в цілому; зростання бюджетної забезпеченості на 1 мешканця міста; забезпечення соціально-економічного розвитку території; зростання рівня життя населення міста.

Ключові слова: бюджет міста, місцеві бюджети, фінансовий механізм, ефективний механізм, доходи і видатки бюджету, валовий внутрішній продукт, критерії оцінки ефективності, формування бюджету.

ФИНАНСОВЫЙ МЕХАНИЗМ ФОРМИРОВАНИЯ ГОРОДСКОГО БЮДЖЕТА

Маркуц Ю.И.

Предметом исследования являются особенности функционирования финансового механизма формирования бюджета города, его экономические и организационные основы.

Целью статьи выступает обоснование необходимости создания эффективного механизма формирования бюджета города в системе межбюджетных отношений, разработка его основных положений, методов и инструментов реализации.

Методологией проведения исследования выступают труды ведущих отечественных и зарубежных ученых по вопросам местных бюджетов. В качестве методов исследования применены системный и структурный подходы, методы анализа и синтеза, сравнения и научного абстрагирования.

Результатами работы является выявление особенностей и систематизация основных организационных основ финансового механизма формирования бюджета города, обоснование тезиса, что экономической основой формирования бюджетной системы является валовой внутренний продукт. В статье представлены основные показатели выполнения местных бюджетов Украины за 2011 - 2013 годы, выявлена доля доходов и расходов местных бюджетов в сводном бюджете Украины, и их удельный вес, распределяемый через ВВП. Автором разработан эффективный механизм формирования бюджета города в системе межбюджетных отношений, основными блоками которого являются: цель; принципы, на которых он основывается; методы и инструменты, с помощью которых осуществляется достижение поставленной цели; непосредственно содержание эффективного механизма формирования бюджета города в системе межбюджетных отношений; а также критерии оценки эффективности.

Выводы. Критерии оценки эффективности механизма - это совокупность признаков, на основании которых оценивается эффективность системы управления в целом. Реализация представленного эффективного механизма формирования бюджета города в системе межбюджетных отношений позволяет выделить следующие критерии оценки эффективности механизма: снижение уровня централизации бюджетных средств; рост воспроизводства ВВП на территории; сбалансированность бюджетной системы в целом; рост бюджетной обеспеченности на 1 жителя города; обеспечение социально-экономического развития территории; рост уровня жизни населения города.

Ключевые слова: бюджет города, местные бюджеты, финансовый механизм, эффективный механизм, доходы и расходы бюджета, валовой внутренний продукт, критерии оценки эффективности, формирование бюджета.

FINANCIAL MECHANISM OF THE CITY BUDGET FORMATION

Markuts Y.I.

The research subject is features of the financial mechanism functioning of the city budget formation, its economic and organizational basis.

The article purpose is substantiation of necessity the creation of an effective mechanism for the city budget formation in the interbudgetary relations system, the development of main provisions, methods and tools for its implementation.

The research methodology is the works of leading national and foreign scientists on local budgets. As research methods applied systemic and structural approaches, methods of analysis and synthesis, the comparison and scientific abstraction.

Results of the work are revealing the features and systematization the main organizational principles of the financial mechanism of the city budget formation, foundation the submission that the economic basis for the budget system formation is the gross domestic product. The article presents the basic parameters of Ukraine's local budgets for 2011-2013, found the share of local budgets revenues and expenditures in Ukraine's consolidated budget, and their proportion which distributed through the GDP. Author developed an effective mechanism for the city budget formation in the interbudgetary relations system, the main blocks are: the goal; the principles; the methods and tools; the content of mechanism; the evaluation criteria effectiveness.

Conclusions. The evaluation criteria effectiveness of the mechanism is attributes set on which estimated the management system effectiveness in general. The implementation of an effective mechanism allows the following evaluation criteria effectiveness of the mechanism: reducing centralization of budget funds; growing the GDP reproduction on the territory; balancing the budget system; increasing budgetary provision for 1 city resident; social and economic development of the territory; raising the living standards of the population.

Key words: city budget, local budgets, financial mechanism, effective mechanism, revenues and expenditures, gross domestic product, evaluation criteria effectiveness, budget formation.

Актуальність. Просування України шляхом економічних реформ та перетворень, її інтеграції в європейський простір потребує більшої уваги до проблем територіального розвитку та методів і джерел його фінансування. І це закономірно, оскільки відмінності в рівнях економічного і соціального розвитку, природних умовах, демографічної ситуації, економічній обстановці адміністративно-територіальних одиниць значні і вимагають зважених підходів і рішень при формуванні та виконанні доходів і видатків місцевих бюджетів. В цьому зв'язку на перший план виходять питання створення ефективного механізму формування бюджету міста у сучасній системі міжбюджетних відносин.

Ступінь дослідження проблеми. Сутність бюджету, питання розвитку та необхідності удосконалення системи формування місцевих бюджетів України, знайшли відображення у працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених як В. Андрущенко, Ш. Бланкарт, Б. Болдирев, С. Буковинський, С. Булгакова, А. Буряченко, Дж. Б'юкенен, А. Вагнер, О. Василик, Л. Дробозіна, В. Зайчикова, О. Кириленко, І. Лук'яненко, І. Луніна, А. Мярковський, В. Опарін, Дж. Стігліц, В. Федосов, І. Чугунов та інших.

Предметом дослідження є особливості функціонування фінансового механізму формування бюджету міста, його економічні та організаційні основи.

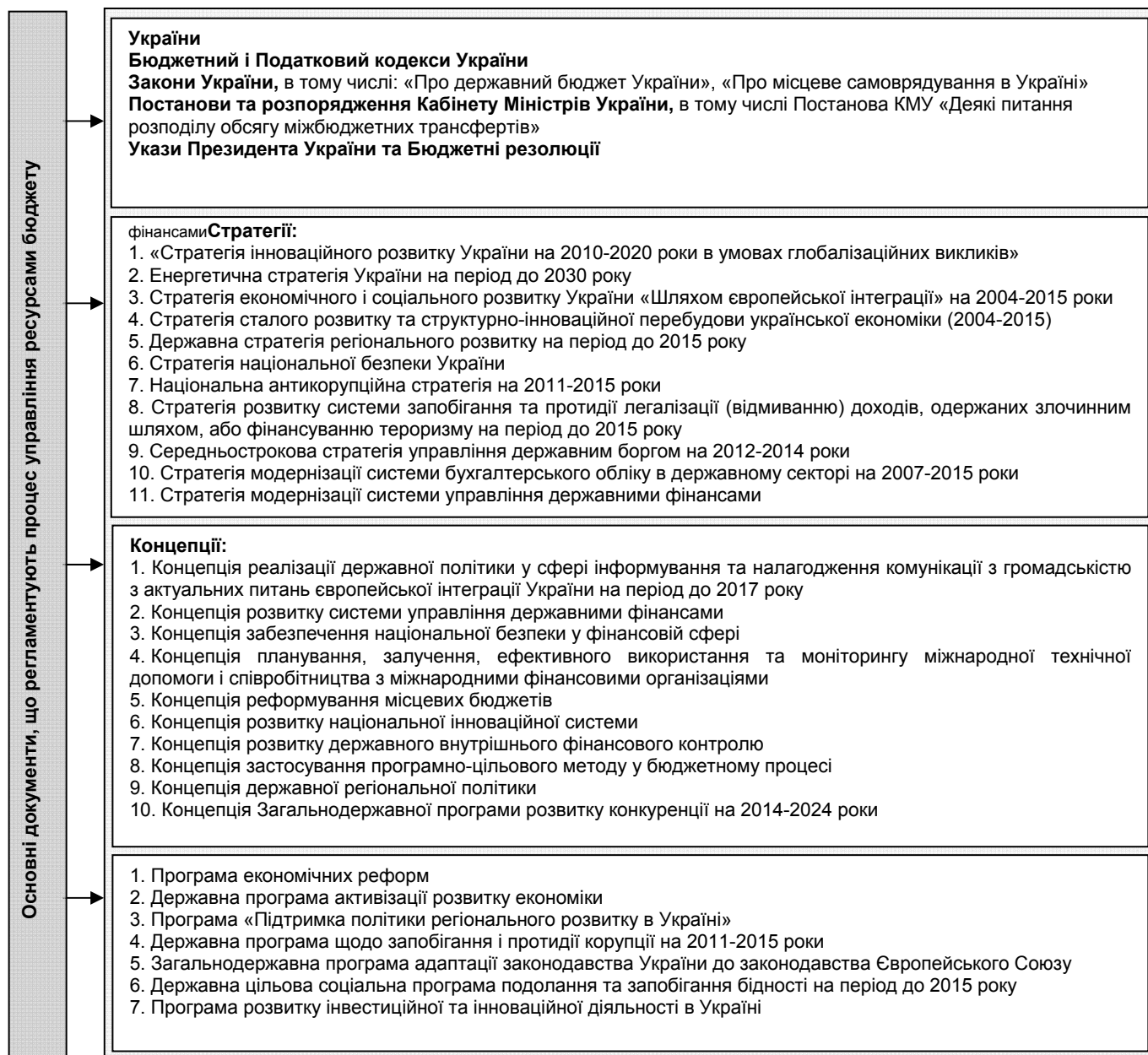
Метою статті виступає обґрунтування необхідності створення ефективного механізму формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин, розробка його основних положень, методів та інструментів реалізації.

Результати дослідження. Місцеві органи влади з метою виконання покладених на них функцій і завдань та на виконання чинного законодавства України формують організаційні основи управління доходами і видатками місцевих бюджетів (рис. 1), які регламентують процес управління ресурсами бюджетів територій України. Основними з них є: Конституція України, Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів», щорічно затверджені закони України «Про Державний бюджет України» на відповідний рік, а також офіційні документи, які регламентують та які мають безпосередній вплив на механізм управління бюджетними ресурсами як країни в цілому, так і її території, серед яких необхідно виділити наступні:

- Стратегії: Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів, Стратегія економічного і соціального розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004-2015 роки, Стратегія сталого розвитку та структурно-інноваційної перебудови української економіки (2004-2015), державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року, Національна антикорупційна стратегія на 2011-2015 роки, Середньострокова стратегія управління державним боргом на 2012-2014 роки, Стратегія модернізації системи управління державними фінансами та інші;

- Концепції: Концепція розвитку системи управління державними фінансами, Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері, Концепція реформування місцевих бюджетів, Концепція розвитку національної інноваційної системи, Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю, Концепція застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі та інші;

- Програми: Програма економічних реформ, Державна програма активізації розвитку економіки, Програма «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні», Державна програма щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки, Державна цільова соціальна програма подолання та запобігання бідності на період до 2015 року та інші.

Рисуюк 1. Документи, що регламентують процес управління ресурсами бюджету

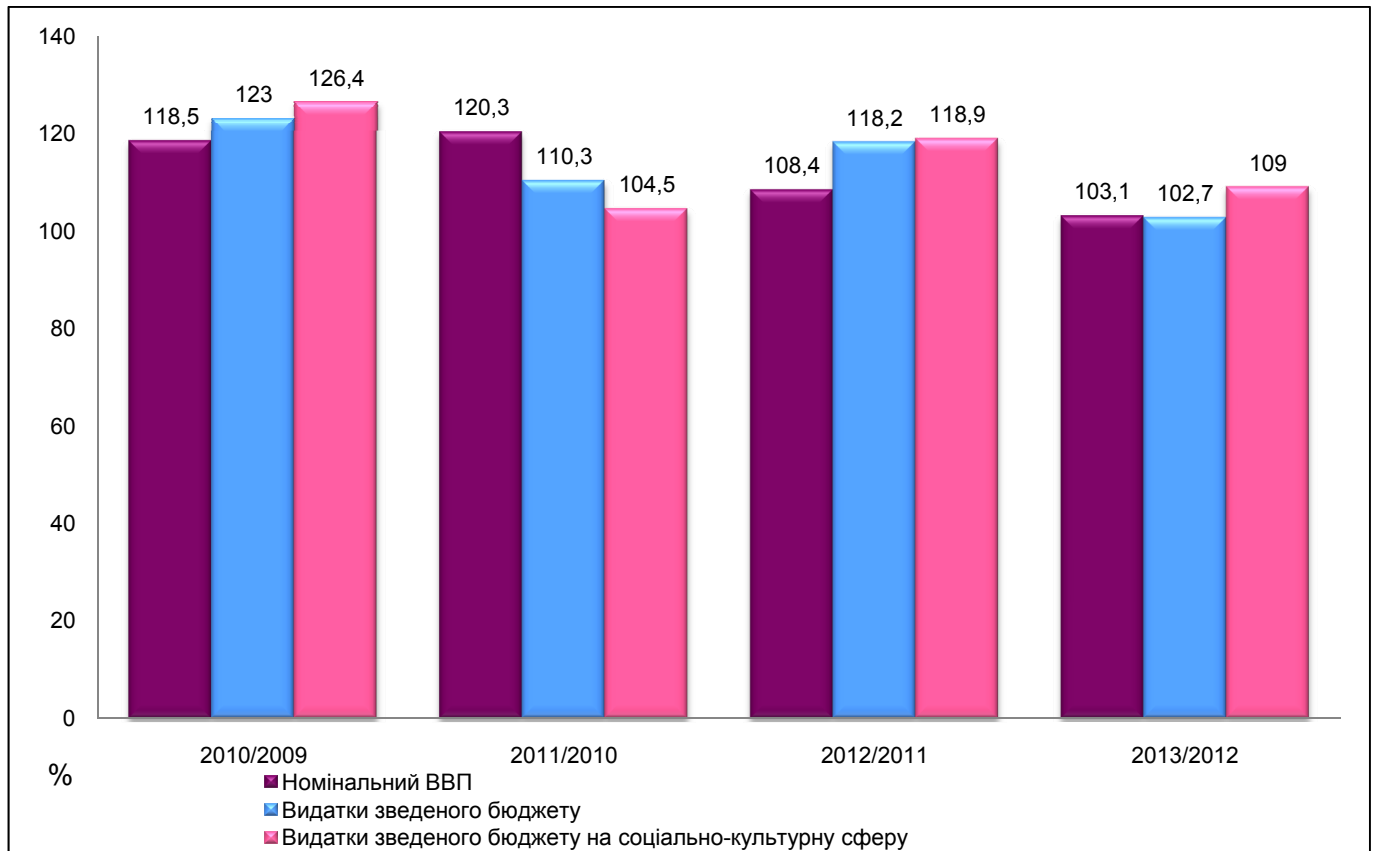
Джерело: складено автором згідно нормативно-правової бази України [7].

Основною метою управління бюджетними ресурсами на рівні території є забезпечення оптимальних обсягів бюджетних ресурсів, достатніх для виконання місцевими органами влади покладених на них функцій, завдань і зобов'язань перед тією

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

частиною українського суспільства, яка постійно проживає на конкретній території і задоволення потреб якої, є завданням національного значення. Такою матеріальною основою формування бюджетної системи України є валовий внутрішній продукт (ВВП), який держава акумулює, централізовано розподіляє і використовує.

Темп зростання видатків зведеного бюджету дещо нижче темпів зростання номінального ВВП (рис. 2). Темп зростання видатків зведеного бюджету в 2013 році різко впав і становив 102,7% порівняно з 118,2% у 2012 році та 110,3% у 2011 році. Частка видатків зведеного бюджету у ВВП знизилася до 34,8%, та як і раніше, залишається нижчою, ніж була у кризовому 2008 році (38,4%).

Рисунок 2. Темпи зростання ВВП і видатків зведеного бюджету за 2010–2013 роки

Джерело: на підставі даних Державного комітету статистики України [8].

Частка місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету України та ВВП характеризує рівень участі місцевого самоврядування у вирішенні проблем підвідомчих територій. Фактично, це показник розвитку місцевих бюджетів і рівня фінансової незалежності місцевих органів влади. У таблиці 1 наведена питома вага доходів державного та місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України в розрізі фондів, за даними якої можна простежити, що частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України за період 2008-2013 років залишається досить низькою (загальний фонд в 2008 році - 21,5% в 2013 році - 22,6%, спеціальний фонд - 23,5% і 29,9% відповідно).

Таблиця 1. Питома вага доходів державного та місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України, %

Роки	Державний бюджет		Місцеві бюджети	
	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Загальний фонд	Спеціальний фонд
2008	74,9	76,5	21,5	23,5
2009	73,4	82,3	26,6	17,7
2010	74,8	71,9	25,2	28,1
2011	78,7	76,3	21,3	23,7
2012	78,0	74,2	22,0	25,8
2013	77,4	70,1	22,6	29,9

Джерело: на підставі даних Державного комітету статистики України [8]

Частка видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті за підсумками 2013 року становила 43,1%, що на 1,8% менше, ніж аналогічний показник 2012 року (рис. 3). При цьому питома вага видатків загального фонду порівняно з попереднім роком зменшилася на 1,2% і склала 44,0%, а частка видатків спеціального фонду скоротилася на 6,6% до 36,9%.

В цілому, за даними Державної казначейської служби України, до загального та спеціального фондів місцевих бюджетів за 2013 рік без урахування міжбюджетних трансфертів надійшло 105,2 млрд.грн., що на 4,4% більше, ніж за 2012 рік. Рівень виконання річного плану доходів, затвердженого місцевими радами, становив 93,5% проти 103,4% за даними попереднього року. Обсяг видатків місцевих бюджетів за 2013 рік (без урахування коштів, що передаються з місцевих бюджетів до державного бюджету) склав 218,2 млрд.грн., що менше показника 2012 року на 1,4%. Розрахункові показники Міністерства фінансів України на 2013 рік виконано на 99,7%, у т. ч. за видатками загального фонду – 98,7%, спеціального фонду – 109,1%. Рівень виконання планових показників, затверджених місцевими радами на 2013 рік, становить 89,6%. Виконання місцевих бюджетів за доходами та видатками за період 2011-2013 років характеризують дані, наведені у таблиці 2.

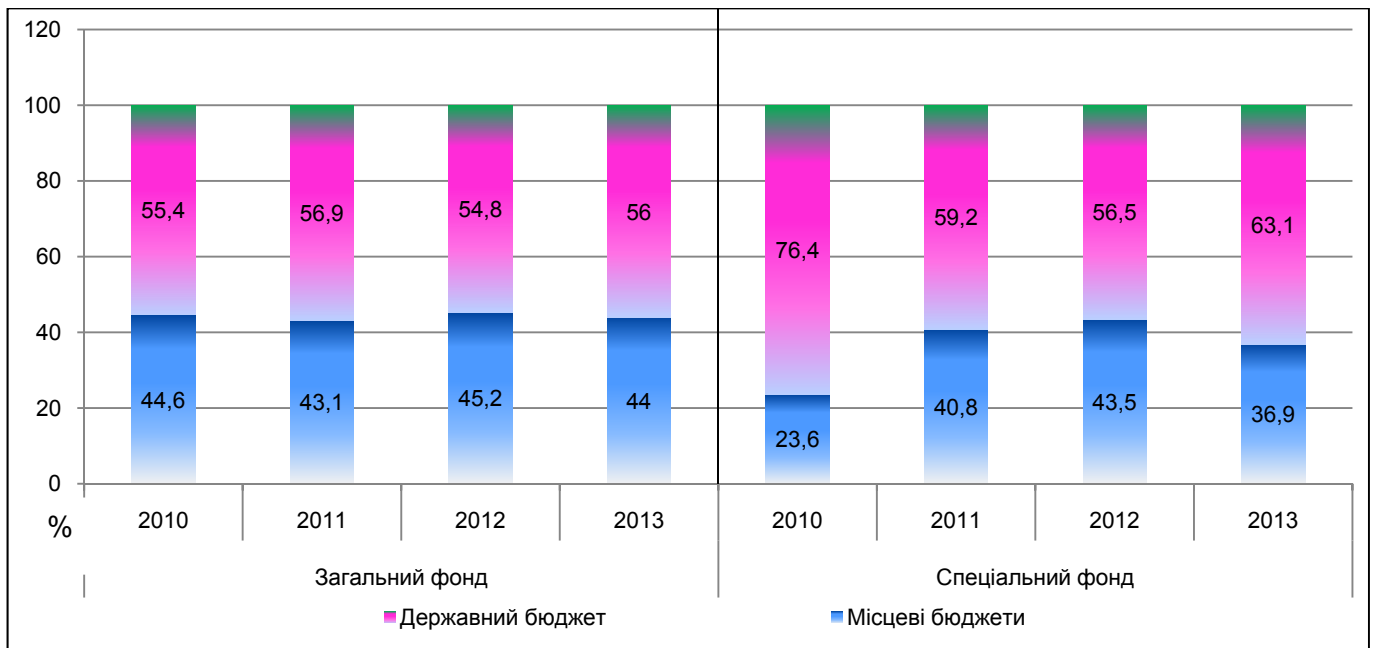

Рисунок 3. Частка видатків у розрізі фондів державного та місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету за 2010–2013 роки
Джерело: на підставі даних Державного комітету статистики України [8].

Таблиця 2. Доходи і видатки місцевих бюджетів за 2011-2013 роки

Доходи/ Видатки	Факт за 2011 рік	Факт за 2012 рік	Розра- хункові показники МФУ на 2013 рік	План на 2013 рік з урахуванням внесених змін	Факт за 2013 рік	Виконання розрахун- кових показників МФУ, %	Виконання планів, затверджених місцевими радами, %
Всього доходи, млн.грн., у т.ч.	86456,6	100813,8	103141,4	112483,5	105171,1	102,0	93,5
Загальний фонд	71391,2	81207,9	89553,1	91689,5	84892,1	94,8	92,6
Спеціальний фонд	15065,4	19605,9	13588,3	20794,0	20279,0	149,2	97,5
Всього видатки, млн.грн., у т.ч.	178070,5	221232,8	218852,9	243539,0	218236,1	99,7	89,6
Загальний фонд	149833,2	188638,6	197470,7	202664,2	194900,9	98,7	96,2
Спеціальний фонд	28237,3	32594,2	21382,2	40874,8	23335,2	109,1	57,1

Джерело: на підставі даних Державної казначейської служби України [9].

Враховуючи викладене, на рис. 4 наведений фінансовий механізм формування міського бюджету, який включає в себе економічні та організаційні засади, суб'єкти управління бюджетом на рівні країни та на рівні міста, об'єкт управління – ресурси бюджету міста, та підсистеми управління бюджетом (організація та проведення бюджетного процесу, планування і прогнозування доходів і видатків бюджету, облік доходів і видатків бюджету, контроль за виконанням показників доходної і видаткової частин бюджету, моніторинг і діагностика показників бюджету та регулювання процесу формування, розподілу і використання бюджетних ресурсів).

Відповідно, досліджуючи фінансовий механізм формування міського бюджету, його складові, особливості та взаємозв'язки, розроблено ефективний механізм формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин, представлений на рис. 5.

Основними блоками наведеного механізму є: мета; принципи, на яких він ґрунтується; методи та інструменти, за допомогою яких здійснюється досягнення поставленої мети; безпосередньо зміст ефективного механізму формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин; а також критерії оцінки ефективності запропонованого механізму.

Метою виступає створення ефективного механізму формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин.

Зміст розробленого ефективного механізму формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин насамперед полягає у реалізації заходів щодо зміцнення фінансової основи місцевих органів влади та вдосконаленні механізму формування доходів та фінансування видатків загального та спеціального фондів бюджету міста, стратегічного бюджетного планування і перспективного прогнозування, обліку бюджетних ресурсів та контролю за їх витрачанням, механізму регулювання доходів і видатків бюджету міста, системи міжбюджетних відносин.

Принципами ефективного механізму формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин є: інтегрованість із загальною системою формування бюджетного процесу; комплексний характер оцінки управлінських рішень з формування та виконання бюджету міста; високий динамізм і оперативність механізму формування міського бюджету; багатоваріантність підходів до розробки та прийняття управлінських рішень з формування бюджету; орієнтованість на стратегічні цілі розвитку території.

Для забезпечення реалізації даного механізму вважаємо доцільним застосування таких методів та інструментів як:

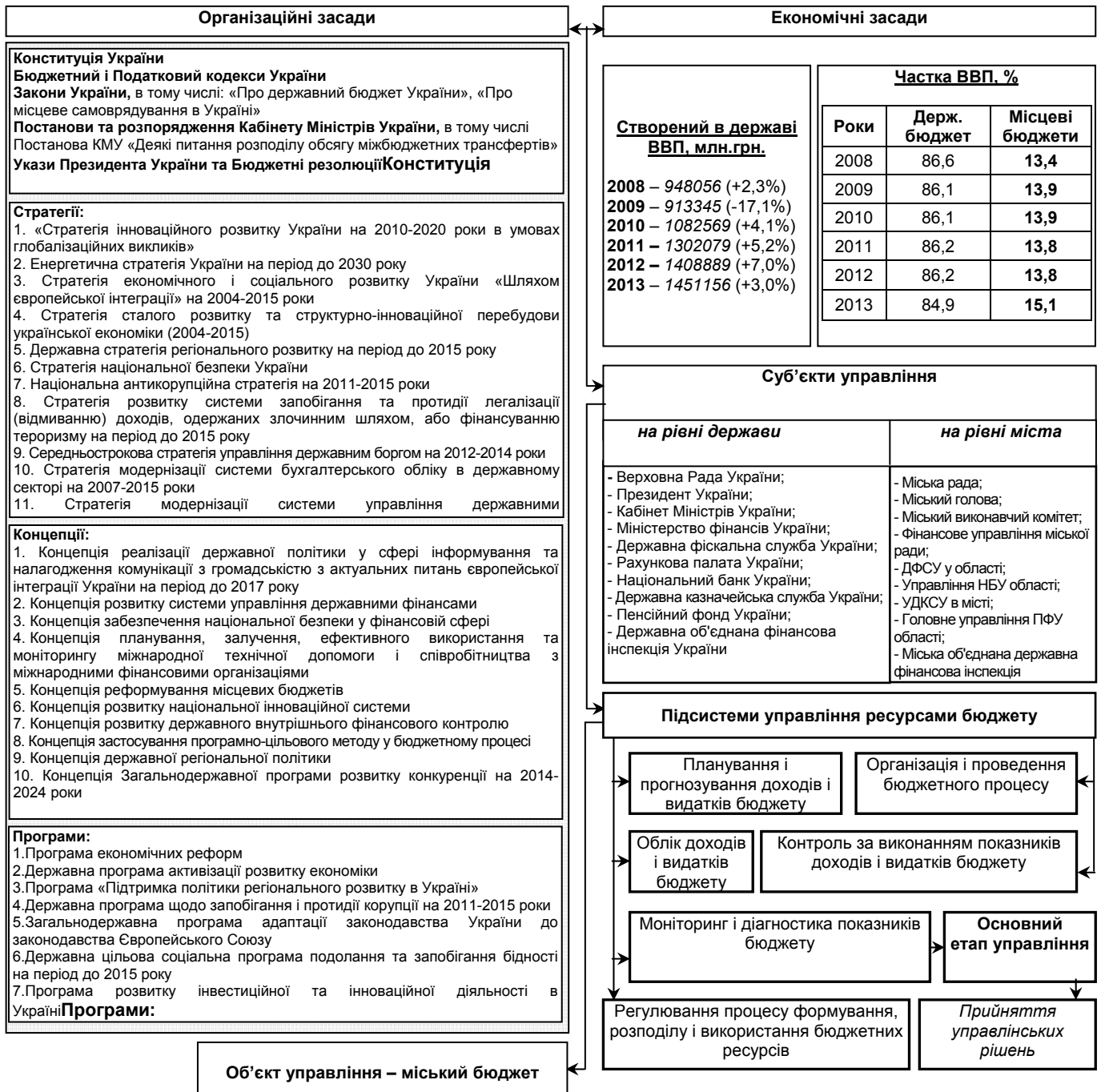
- аналіз і оцінка особливостей механізму формування бюджету міста;
- перспективне прогнозування доходної частини бюджету міста;
- методологічні підходи до забезпечення моніторингу доходів і видатків міського бюджету;
- збалансування бюджету міста в системі міжбюджетних відносин.

Впровадження якісно нових підходів в управління бюджетними ресурсами з метою створення ефективного механізму формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин необхідно здійснювати на всіх стадіях бюджетного процесу:

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

планування та прогнозування доходів і видатків бюджету міста, організації та проведення бюджетного процесу, обліку доходів і видатків бюджету, контролю за виконанням показників по доходах і видатках бюджету, моніторингу та діагностики показників бюджету, регулювання процесу формування, розподілу і використання бюджетних ресурсів міста, а також на основному етапі управління - прийнятті управлінських рішень з формування бюджету.

Розроблений механізм формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин має бути саме ефективним. Поняття ефективності на поточному етапі розвитку науки не має чіткого визначення.

Рисунок 4. Фінансовий механізм формування міського бюджету

У великому економічному словнику ефективність представлена як результат діяльності, програм і заходів, яка характеризується відношенням отриманого економічного ефекту, до витрат факторів, ресурсів, який зумовив отримання цього результату, досягнення найбільшого обсягу виробництва із застосуванням ресурсів певної власності [1]. Схоже за змістом визначення представлено в «Сучасному економічному словнику» під редакцією Б. А. Райзберга: «Ефективність - відносний ефект, результативність процесу, операції, проекту, що визначаються як відношення ефекту, результату до витрат, витратам, що обумовили його отримання» [10].

I. I. Мазур вказує, що ефективність використання бюджетних коштів визначається не стільки традиційними показниками дієвості рішень по типу: «витрати-випуск» або «витрати-результат», скільки за співвідношенням результатів і ресурсів, використаних для досягнення стратегічних цілей політичної системи та реалізації загальних державних інтересів [4].

Доцільним є точка зору вчених, які вважають, що ефективність – це комплексна категорія, яка включає в себе ряд складових: дієвість, економічність, якість, прибутковість, продуктивність, інноваційний розвиток та інші. Ефективність – системна категорія, формування якої відбувається під впливом безлічі факторів, а розвиток здійснюється в декількох напрямках.

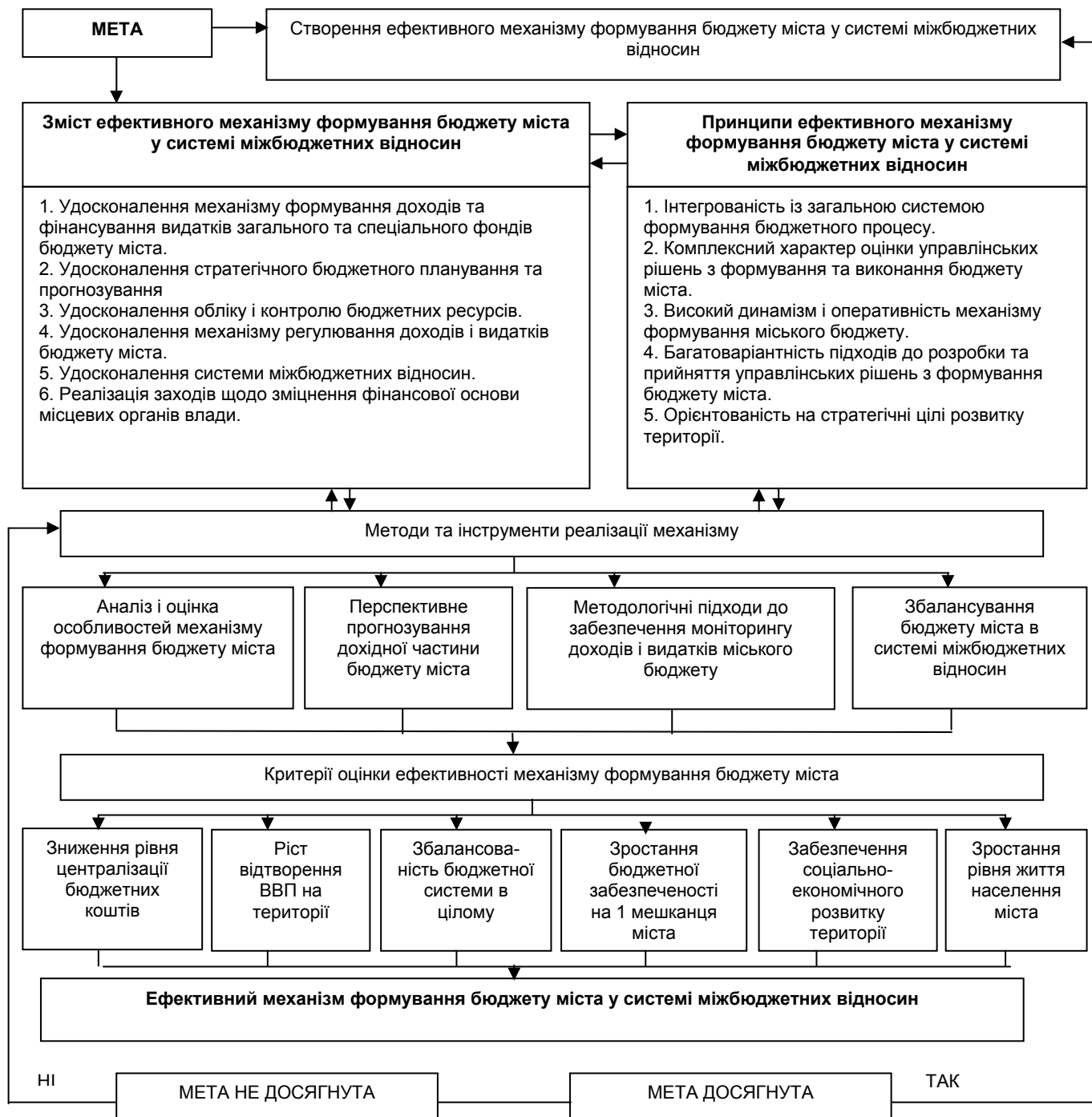

Рисунок 5. Ефективний механізм формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин

Висновки. Критерії оцінки ефективності механізму - це сукупність ознак, на підставі яких оцінюється ефективність системи управління в цілому. Реалізація представленого ефективного механізму формування бюджету міста у системі міжбюджетних відносин за рахунок удосконалення всіх основних складових бюджетної системи та підвищення економічної віддачі від використання сукупних фінансових ресурсів міста у виробничій та невиробничій сферах дозволяє виділити наступні критерії оцінки ефективності механізму: зниження рівня централізації бюджетних коштів; ріст відтворення ВВП на території; збалансованість бюджетної системи в цілому; зростання бюджетної забезпеченості на 1 мешканця міста; забезпечення соціально-економічного розвитку території; зростання рівня життя населення міста.

Список використаних джерел

1. Борисов А.Б. Большой экономический словарь / А.Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2009. – 895 с.
2. Кудряшов В.П. Державні фінанси в період проведення реформ / В. П. Кудряшов // Фінанси України. – 2012. - № 1. – С. 41-57.
3. Луніна І. О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І. О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 3–12.
4. Мазур І. І. Эффективный менеджмент / И. И. Мазур, В. Д. Шапиро, Н. Г. Ольдерогге. – М. : Высшая школа, 2003. – 555 с.
5. Мельникова М. Механізм господарювання міста та забезпечення його ефективного функціонування / Марина Мельникова // Схід. – 2011. - №1 (108). – С.100-103.
6. Мярковський А. І. Формування місцевих бюджетів як складова соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць / А. І. Мярковський // Наукові праці НДФІ. – 2009. – Вип. 2 (47). – С. 3-17.

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

7. Офіційний веб-портал Верховної Ради України України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>
10. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 495 с.
11. Рябушка Л.Б. Аналітична оцінка фінансової спроможності місцевих бюджетів у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіонів / Л.Б. Рябушка, В.В. Койло // Бізнес Інформ. – 2013. - №11. – С. 148-155.
12. Чугунов І. Я. Бюджетно-податкова політика в умовах інституційних перетворень / І.Я. Чугунов, В.Д. Макогон // Вісник КНТЕУ. – 2014. – №4. – С.79-91.

References

1. Borisov A.B. Bolshoj ekonomicheskij slovar. – M.: Knizhnyj mir, 2009. – 895 s.
2. Kudryashov V.P. Derzhavni finansy v period provedennya reform // Finansy Ukrainy. 2012. №1. s. 41-57.
3. Lunina I.O. Formuvannya miscevykh byudzhetyv na osnovi pryncypu ekvivalentnosti: shlyax do efektyvnoi byudzhetnoi systemy Ukrainy // Finansy Ukrainy. 2010. №9. s. 3–12.
4. Mazur I.I. Effektyvnyj menedzhment. – M. : Vysshaya Shkola, 2003. – 555 s.
5. Melnykova M. Mekhanizm gospodaryuvannya mista ta zabezpechennya jogo efektyvnogo funkcionuvannya // Skhid. 2011. № 1 (108). s. 100-103.
6. Myarkovskij A.I. Formuvannya miscevykh byudzhetyv yak skladova socialno-ekonomichnogo rozvytku administratyvno-terytorialnykh odynyc // Naukovi pracj NDFI. 2009. vip. 2 (47). s. 3-17.
7. Oficijnij veb-portal Verkhovnoi Rady Ukrainy <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
8. Oficijnij sayt Derzhavnogo komitetu statystyky Ukrainy <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Oficijnij sayt Derzhavnoi kaznachejskoi sluzhby Ukrainy <http://treasury.gov.ua/>
10. Rajzberg B.A. Sovremennyj ekonomicheskij slovar. M.: INFRA-M, 2007. 495 s.
11. Ryabushka I.B. Analitychna ocinka finansovoi spromozhnosti miscevykh byudzhetyv u zabezpechenni socialno-ekonomichnogo rozvytku regioniv // Biznes Inform. 2013. №11. s. 148-155.
12. Chugunov I.Ya. Byudzhethno-podatкова polityka v umovakh instytucijnykh peretvoren // Visnyk KNTEU. 2014. №4. s.79-91.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Маркуц Юлія Ігорівна, аспірант
Київський національний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
e-mail: j_markuts@mail.ru

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Маркуц Юлия Игоревна, аспирант
Киевский национальный торгово-экономический университет
ул. Киото, 19, г. Киев, 02156, Украина
e-mail: j_markuts@mail.ru

DATA ABOUT THE AUTHOR

Markuts Yuliya Igorevna, postgraduate student
Kiev National University of Trade and Economics
19, Kioto street, Kiev, 02156, Ukraine
e-mail: j_markuts@mail.ru

УДК 336.142.3

ФІНАНСОВА СИСТЕМА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Мельниченко С.І.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання функціонування фінансової системи як складової економічного розвитку.

Метою дослідження є розкриття сутності фінансової системи як складової економічного розвитку.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, структурний, порівняльний, факторний методи, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Результати роботи. Розкрито економічну сутність фінансової системи як складової економічного розвитку країни, що полягає у використанні сукупності економічних відносин у сфері формування, дієвого розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту і національного доходу між її окремими ланками, які визначаються відповідною структурою системи фінансових інституцій та їх взаємозв'язків з метою створення належних умов для збалансованого економічного зростання. Визначено, що в умовах економічних перетворень важливим є посилення ролі держави в регулюванні соціально-економічних процесів, покращання якісного рівня управління бюджетно-податковою та грошово-кредитною системою з підвищенням дієвості їх координації. Разом з тим, фінансова політика країни стала більш залежною від зовнішньоекономічних факторів, що зумовлює подальшу необхідність удосконалення фінансової системи. Формування фінансово-економічної політики країни, у тому числі в частині регулювання бюджетних доходів та видатків, міжбюджетних відносин, дефіциту бюджету, державного боргу, грошової маси, валютного курсу, платіжного балансу відбувається з урахуванням сукупності зовнішніх чинників, що спрямовано на підвищення рівня інвестиційної привабливості країни для міжнародного капіталу, конкурентоспроможності вітчизняних товарів на світових ринках. Доцільним є реалізація виваженого фінансового регулювання враховуючи тенденції економічного зростання, зменшення показника питомої ваги